

Simpozij OBDOBJA 40

Saša Vojtech Poklač, Miloslav Vojtech
Prva antologija slovenske lirike na Slovaškem

objavljeno v:

Darja Pavlič (ur.): *Slovenska poezija. Obdobja 40*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete, 2021.

<https://centerslo.si/simpozij-obdobja/zborniki/obdobja-40/>

© Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, 2021.

Obdobja (e-ISSN 2784-7152)

Univerza v Ljubljani
Filozofska fakulteta

PRVA ANTOLOGIJA SLOVENSKE LIRIKE NA SLOVAŠKEM

Saša Vojtech Poklač

Filozofická fakulta, Bratislava
sasa.poklac@uniba.sk

Miloslav Vojtech

Filozofická fakulta, Bratislava
miloslav.vojtech@uniba.sk

DOI:10.4312/Obdobja.40.485-492

V prispevku je predstavljena antologija slovenske poezije z naslovom *Piesne zpod Triglava* (Pesmi izpod Triglava) s podnaslovom *Výber zo súčasnej slovinskej lyriky* (Izbor iz sodobne slovenske lirike), ki jo je leta 1940 uredil slovaški pisatelj in prevajalec Koloman K. Geraldini (1908–1994). V njej najdemo pesmi 21 slovenskih pesnikov, ki so ustvarjali v obdobju od slovenske moderne pa vse do konca tridesetih let 20. stoletja. Prispevek obravnava koncept izbora, kakovost prevodov in takratno literarnokritično refleksijo antologije, ki je bila edini reprezentativni izbor sodobne slovenske poezije na Slovaškem v 20. stoletju.

slovenska književnost v tujini, slovenska poezija, Koloman K. Geraldini, prevod, slovaško-slovenski literarni in kulturni odnosi

The paper focuses on the anthology of Slovene poetry *Piesne zpod Triglava* (Songs Beneath Triglav), subtitled *Výber zo súčasnej slovinskej lyriky* (Selection from Contemporary Slovene Lyrical Poetry), compiled in 1940 by the Slovak writer and translator Koloman K. Geraldini (1908–1994). It contains poems by twenty-one Slovene poets written between the turn of the century (the beginning of the Slovene Moderna) and the late 1930s. The paper analyses the concept of the anthology, the quality of translations and the critical reception in that era. The anthology was the only representative selection from modern Slovene poetry in Slovakia in the 20th century.

Slovene literature abroad, Slovene poetry, Koloman K. Geraldini, translation, Slovak-Slovene literary and cultural relations

1 Uvod

V tridesetih letih in na začetku štiridesetih let 20. stoletja so se izrazito pospešili slovaško-slovenski literarni in kulturni odnosi. Prav v tem težkem obdobju, ko je Evropa začela spoznavati grozote druge svetovne vojne, je prišlo do največjega zanimanja za slovensko književnost, ki se je kazalo v porastu revijalnih in knjižnih prevodov iz slovenske poezije, proze in drame. Med ambiciozne projekte, s katerimi so želeli slovaškim bralcem približati slovensko književnost, se uvrščata tudi dve prelomni antologiji, ki sta izšli na začetku štiridesetih let. Prva je antologija sodobne

slovenske poezije *Piesne zpod Triglava* s podnaslovom *Výber zo súčasnej slovenskej lyriky* (1940), ki jo bomo podrobneje predstavili v tem prispevku, druga pa antologija slovenske proze *Za križom* (1942), v kateri so objavljeni prevodi izbranih slovenskih proznih besedil od slovenske moderne pa vse do najnovejših del iz tistega obdobja. Sestavljavec obeh antologij, obenem pa tudi avtor vseh prevodov pesniških in proznih besedil, je bil slovaški pisatelj in prevajalec Koloman Kolomi Geraldini (1908–1994).

2 Koloman K. Geraldini in slovenska književnost

Koloman K. Geraldini spada v skupino osmih slovaških intelektualcev, ki so bili v okviru mednarodne katoliške študentske organizacije Pax romana na izmenjavi na tedanji Univerzi kralja Aleksandra I. v Ljubljani.¹ Leta 1936 je kot študent Pravne fakultete Univerze Komenskega v Bratislavi en semester študiral v Ljubljani, kjer je vzpostavil stike s številnimi osebnostmi slovenske kulture. Leta 1937 je zaključil študij in se zaposlil kot kulturni delavec pri Slovaški matici, prav tako pa je bil urednik literarnih revij *Postup*, *Prameň* in revije za otroke *Slniečko*. V tem obdobju je začel objavljati prve prevode, ki so izhajali v reviji mlade katoliške inteligence *Prameň* in v revijah *Elán* in *Slovenské pohľady* (Jankovič 2015: 227). Prevajal je že uveljavljenje slovenske avtorje, prav tako pa tudi dela tistih, ki so bili šele na začetku ustvarjalne poti (A. Gradnik, S. Kosovel, O. Župančič, E. Kocbek, M. Kranjec, I. Pregelj, A. Vodnik). Vrhunec njegovih prizadevanj, da bi slovaškemu bralcu približal slovensko književnost, ne predstavljata zgolj omenjeni antologiji slovenske poezije in proze, pač pa tudi knjižni prevod romana Franceta Bevka *Kaplan Martin Čedermac* (1940). Po zaslugi teh prevodov je postal Geraldini v štiridesetih letih 20. stoletja pomemben poznavalec slovenske književnosti in hkrati njen najpomembnejši prevajalec in popularizator.²

3 Antologija slovenske lirike *Piesne zpod Triglava*

Za poznavanje slovenske poezije na Slovaškem je bila bistvenega pomena predvsem Geraldinijeva antologija *Piesne zpod Triglava*. Izdala jo je Slovaško-jugoslovanska liga v Bratislavi, naslednica Češkoslovaško-jugoslovanske lige,³ ki je nastala že leta 1921 in je v obdobju med obema vojnama bistveno prispevala k institucionalizaciji slovaško-slovenskih odnosov. Delo je grafično oblikoval slovaški slikar in grafik Jozef Cincík (1909–1992). Obsežen predgovor k antologiji je z naslovom *Súčasná slovenská literatúra* napisal slovenski pesnik, prevajalec in zgodovinar Tine Debeljak (1903–1989). Zanimivo je, da je istega leta izšla zelo podobna antologija (podoben naslov s približno enakim izborom avtorjev, pesniških besedil in enakim številom

1 Med njimi so bili J. Stanislav, J. Ambruš, J. Kostiha, S. Mečiar, M. Václav in J. Irmiler.

2 Po letu 1945 je Geraldini kot prevajalec slovenske književnosti utihnil. Kot eksponent fašističnega režima na Slovaškem v letih 1939–1945 (služboval je kot okrožni poveljnik Hlinkove garde in član predsedniške straže takratnega predsednika fašistične Slovaške republike Jozefa Tisa) je emigriral v Argentino, kjer je umrl leta 1994.

3 Dejavnosti lige, ki jih je podpirala tudi češkoslovaška vlada, so bile povezane s programsko usmeritvijo tedanje češkoslovaške zunanje politike, ki je Jugoslavijo dojemala kot zaveznika v politično-obrambni zvezi mala antanta.

strani) v češkem jeziku z naslovom *Hvězdy nad Triglavem. Moderní poesie slovinská* (1940), ki sta jo uredila Oton Berkovec in Josef Hora. Kljub temu pa se antologiji med seboj razlikujeta po izbiri pesniških besedil in zastopanosti posameznih pesnikov.

Osnovno izhodišče Geraldinijevega izbora je bila antologija *Slovenska sodobna lirika* iz leta 1933,⁴ iz katere je prevzel osnovno zgradbo, večino pesniških besedil in zaporedje posameznih pesnikov. V nekaterih primerih je Geraldini svoj izbor dopolnil tudi z besedili, ki so izšla v novejših pesniških zbirkah, izdanih po letu 1933. V primerjavi s slovenskim izvirnikom je slovaška antologija selektivnejša in krajša. Medtem ko izhodiščna antologija *Slovenska sodobna lirika* na 242 straneh predstavlja 40 slovenskih pesnikov, ki so ustvarjali od slovenske moderne do tridesetih let 20. stoletja, pa je Geraldinijev izbor skromnejši, saj na 98 straneh ponuja pesmi 21 slovenskih pesnikov. V svoj izbor ni uvrstil najpomembnejših predstavnikov slovenske moderne Dragotina Ketteja, Josipa Murna in Ivana Cankarja, torej pesnikov, ki tvorijo uvodno trojico avtorjev izhodiščne antologije. Paradoksalno je, da je predvsem Cankar že na začetku 20. stoletja spadal med najbolj prevajane slovenske avtorje na Slovaškem. Prevodi njegove kratke proze so se sistematično pojavljali na straneh slovaških revij, leta 1925 pa je celo izšel slovaški prevod Cankarjeve pesniške zbirke *Erotika*, ki je obenem tudi prva knjižna izdaja kateregakoli Cankarjevega dela na Slovaškem. Od polovice dvajsetih let 20. stoletja so slovaški bralci poznali Cankarja tudi kot pesnika. Poleg tega so skoraj vse Cankarjeve pesmi, ki so bile vključene v antologijo *Slovenska sodobna lirika*, iz zbirke *Erotika* in so bile od leta 1925 na voljo tudi v slovaškem prevodu. Geraldini bi jih zato lahko uporabil za potrebe antologije. Odgovorov, zakaj tega ni storil, je lahko več. Prvi razlog bi lahko bilo dejstvo, da je Geraldini v antologijo vključil zgolj svoje prevode (za razliko od češke antologije *Hvězdy nad Triglavem*, pri kateri je sodelovalo pet prevajalcev). Drugi razlog pa bi bil verjetno lahko tudi ta, da je bil prevajalec Cankarjeve *Erotike* v slovaščino V. Mierka (1888–1974) češkega porekla in je moral leta 1938 zaradi ideoloških razlogov zapustiti Slovaško. Podobno usodo kot Mierka so doživeli tudi drugi češki intelektualci, ki so v obdobju med obema vojnama delovali na Slovaškem. Za Geraldinija, ki je bil visoki predstavnik kulturnega in političnega življenja tedanje Slovaške republike, je bil to lahko zadosten razlog, da teh prevodov ni uporabil. Poleg Cankarja, Ketteja in Murna v zbirko ni uvrstil tudi številnih drugih pesnikov, kot so V. Molé, R. Peterlin-Petruška, I. Albrecht, F. Eller, A. Novačan, St. Kosovel, I. Pregelj, A. Remec, S. Majcen, M. Jarc, T. Seliškar, M. Pretnar, A. Gspan, A. Ocvirk, V. Vodušek in B. Fatur.

Geraldinijev izbor je v veliki meri determiniran z njegovimi osebnimi estetskimi preferencami in lastno prevajalsko izkušnjo, saj je v antologijo vključil več prevodov, ki jih je po vrnitvi iz Ljubljane v tridesetih letih 20. stoletja objavljial v literarnih revijah. V antologiji je največ prostora namenil pesniku Srečku Kosovelu, saj je v izbor vključil 12 njegovih pesmi, kar je v primerjavi z zastopanostjo drugih avtorjev

4 Uvod je napisal R. Ložar, pesmi pa je izbral in uredil A. Vodnik.

veliko.⁵ Zanimivo je, da Geraldini v antologijo ni uvrstil niti ene Kosovelove pesmi, ki je bila objavljena v *Slovenski sodobni liriki*, ampak je slovaškemu bralcu ponudil lastni izbor.⁶ Ta sorazmerno velik prostor, ki ga je Geraldini namenil Kosovelovi poeziji, ustreza »njegovemu poslanstvu v slovenski poeziji, čeprav je možno, da je bila tukaj v veliki meri odločilna tudi prevajalčeva ljubezen do tega pesnika« (Ambruš 1940: 126). Drugi razlog, ki je morebiti povezan s prevajalčevim velikim zanimanjem za Kosovelovo poezijo, je tudi dejstvo, da ga je njegovo tragično življenje spominjalo na življenjski usodi češkega pesnika Jiříja Wolkerja (1900–1924) in slovaškega pesnika Andreja Guotha (1906–1929). Geraldinijev izbor Kosovelove poezije je opazila tudi takratna literarna kritika. Poznavalec slovenske književnosti in prevajalec iz slovenskega jezika Jozef Ambruš je v oceni Geraldinijeve antologije opozoril predvsem na problem reprezentativnosti izbora iz Kosovelovega opusa. V povezavi s tem piše: »Škoda le, da nam Geraldini ni prevedel nekaterih klasičnih besedil iz Kosovelovega cikla *Ocean*, ki upravičeno velja za njegovo najizrazitejšo stvaritev« (Ambruš 1940: 126). Drugi pesnik, ki mu je sestavljalcev antologije namenil največ prostora, in sicer z objavo sedmih pesmi, je Alojz Gradnik. Za razliko od izbora iz Kosovelove poezije Geraldini v veliki meri upošteva pesmi iz izvirne izdaje antologije *Slovenska sodobna lirika*. V svoj izbor je vključil tri pesmi iz izvirnega slovenskega izbora (*Eros – Tanatos*, *Pričakovanje* in *Dvogovor*), preostale štiri pa so njegov lastni izbor, v katerem predstavlja novejšo Gradnikovo pesniško delo, ki je nastalo po izidu slovenske pesniške antologije, tj. po letu 1933. Gre za pesmi *Kmet govori Bogu* in *Delavec v tujini* iz zbirke *Večni studenci* iz leta 1938. Prav tako je prevedel tudi nekatere starejše Gradnikove pesmi, kot sta npr. *Istrska vas* iz zbirke *Padajoče zvezde* iz leta 1916 in *Sonet o svobodi* iz zbirke *Pot bolesti* iz leta 1922. Po številu objavljenih pesmi sta v antologiji na tretjem mestu pesnika Oton Župančič in Edvard Kocbek. Delo obeh pesnikov predstavlja sklop šestih pesmi. Geraldini je v izbor vključil tri Župančičeve pesmi iz slovenske antologije (*Prva pomlad*, *Ljubavna pesem* in *Z vlakom*, vse iz zbirke *Samogovori*, 1908) in tri pesmi po lastnem izboru (pesmi *Vprašanja* in *Naša beseda* iz zbirke *V zarje Vidove*, 1920; in pesem *Devojčica moja* iz zbirke *Mlada pota*, 1920). E. Kocbeka je prav tako predstavil s šestimi pesmimi, vendar je zgolj ena povzeta po slovenskem izboru (pesem *Angeli*). Ostale pesmi so uvrščene v antologijo po njegovem izboru. Gre za pesmi, ki jih je Kocbek objavil brez naslova, v kazalu pa jih je navedel zgolj s prvim verzom: *Čuj, deklica, jablanov cvet ...* (prevajalec jo je naslovil *Jarná noc*), *Kdorkoli si, vstopi tiho v hišo ...* (v slovaščini naslovljena kot *Plod pokoja*), *Glejte nelepo ženo ...* (prevajalec jo je naslovil kot *Videnie*), *Močna rdeča junca ...* (v slovaškem prevodu *Dva červené junce*) in *Zemlja, iz tebe se dotikam vsega ...* (v slovaščini naslovljena kot *Zem*) iz zbirke *Zemlja* iz leta 1934. S tremi pesmimi

5 Z vidika zgodovine recepcije Kosovelovega dela na Slovaškem je bila to prva in dolga desetletja tudi edina pomembnejša predstavitev njegovega ustvarjanja v slovaškem prevodu. Naslednji izbor Kosovelovega ustvarjanja je na Slovaškem izšel šele leta 1974 v prevodu Františka Lipke z naslovom *Razlúčka so sebou*.

6 Geraldini je izbral naslednje pesmi: *Balada*, *Premišljevanje*, *Jesensko jutro*, *Ti nisi*, *Tih večer*, *Vetri in polju*, *Jutro na gori*, *Sonet smrti*, *Predsmrtnica*, *Melanholija gladu*, *Proti človeku* in *Ekstaza smrti*.

je predstavljena poezija J. Pogačnika, ostali avtorji pa so v antologiji zastopani bodisi z dvema pesmima (P. Golia, J. Glaser, I. Gruden, A. Debeljak, F. Albrecht, A. Vodnik, V. Taufer)⁷ bodisi z eno (S. Sardenko, C. Golar, R. Maister, J. Lovrenčič, F. Bevk, A. Podbevšek, F. Vodnik, M. Klopčič in B. Vodušek). Pri teh pesnikih je Geraldini v antologijo vključil predvsem pesmi, ki so bile objavljene v *Slovenski sodobni liriki*.

4 Kakovost Geraldinijevih pesniških prevodov

Pri vrednotenju kakovosti kateregakoli pesniškega prevoda je treba izhajati iz dejstva, da pri vsakem prevodu prihaja po eni strani do izrazitega jezikovnega premika, po drugi strani pa do premika na vsebinski in oblikovni ravni umetnostnega besedila, pri čemer se lahko srečamo tudi z latentno prisotno nevarnostjo pretvorbe izvirnika v parafrazo. To izhodišče velja tudi za prevode med genetično sorodnimi slovanskimi jeziki, kot sta slovenščina in slovaščina, in je še posebej očitno pri pesniškem prevajanju. Geraldini se je moral pri prevajanju pesmi iz slovenščine v slovaščino spoprijeti predvsem s fonetično-fonološkimi posebnostmi obeh jezikov, ki bistveno vstopajo v ritmično zgradbo pesniških besedil in določajo njihove prozodične lastnosti (predvsem obstoj premičnega naglasa v slovenščini proti stalnemu naglasu na prvem besednem zlogu v slovaščini). Težavne in neprevedljive so se zdele predvsem bogate ritmične variacije in evfonične prvine v izvirmih slovenskih pesniških besedilih, kjer je moral prevajalec poseči po nevtralnem izrazu in ritmično monotonem verzu, včasih pa jih je le uspel nadomestiti s pomočjo melodičnosti slovaškega samoglasniškega sistema. Pri prevajanju slovenskih pesmi, ki so napisane v vezanih in rimanih verzih, se je Geraldini trudil, da bi obdržal prvotno shemo rim in kar se da v največji možni meri ohranil prvotno pesniško obliko in izraz. Zaradi fonetično-fonoloških in leksikalnih posebnosti slovaščine prevajalec v teh primerih ni mogel upoštevati izvirnega števila zlogov v verzih, ki je v slovaških prevodih večinoma večje kot v slovenskem originalu, za problematičnega pa se je izkazal predvsem prevod verzov z izvirmim jamskim ritmom, ki ga je prevajalec v več primerih nadomestil s trohejskim, ponekod pa je jamski ritem v prevodu dosegel z rabo daktilske anakruze, torej s sredstvom, značilnim za sestavo slovaškega jamskega verza. Pri splošni oceni kakovosti formalnih vidikov Geraldinijevih prevodov se lahko strinjamo s takratno kritiko, ki je ugotovila, »da se je prevajalec veliko resneje lotil strogih in težkih oblik kot lažjih, igrivih, da pa je pri svobodnem ritmičnem pesništvu vzel stvar prelahkotno in se mu je nepazljivo maščevala« (Smolej 1940: 80) ali »najmanj srečno roko je imel Geraldini pri prevajanju pesmi s prosto mero; tu so njegovi prevodi tudi najbolj površni, dasi bi ravno tam pričakovali, da bodo najbolj točni« (Ludvik 1940: 300). Zahtevnejše in vezane pesniške oblike so verjetno Geraldiniju kot pesniku bolj ustrezale in so bile blizu njegovi pesniški naravi.

Semantična kakovost prevodov do določene mere odraža predvsem prevajalčeve pomanjkljivosti v znanju slovenščine. Težava je v nerazumevanju nekaterih slovenskih »jezikovnih fines« (Ludvik 1940: 301), nepravilnem razumevanju smisla nekaterih

7 Geraldini navaja pesnično ime v obliki Vida Tauferjeva.

verzov in posameznih besed⁸ ali nadomeščanju pomensko zgoščenih delov pesniških besedil izvirnika s številnimi amplifikacijami. Geraldinijev trud, da se v čim večji meri drži izvirne oblike in natančno zajame bistvo, se je na določenih mestih odzrcalil tudi v neprožnosti prevoda, prav tako pa mu njegovo »hlepenje po prvotni obliki večkrat ni omogočilo pretolmačiti pomena« (Ambruš 1940: 127). Geraldini je storil napake tudi pri prevajanju naslovov več pesniških besedil, ki pogosto relativizirajo semantiko prvotnih naslovov. Paradoksalno je, da tega problema – sicer zelo dosledna takratna kritika – ni opazila. Pri prevodu naslova pesmi je na primer uporabil neustrezno sklonsko obliko, ki spreminja semantiko izvirnega naslova (orodniško obliko v naslovu Župančičeve pesmi *Z vlakom* v slovaškem prevodu nadomesti z rodilniško obliko *Z vlakom*). Prav tako je neustrezno spremenil prvotno predložno zvezo (naslova pesmi I. Grudna *Ob jezeru* ne prevaja z v slovaščini ustrežnejšo rešitvijo *Pri jazere*, ampak izbere ne ravno posrečeno formo *Na jazere*). Prvotno množinsko obliko samostalnika nadomešča z edninsko (v prevodu pesmi Srečka Kosovela *Vetri v polju* je v naslovu uporabil edninsko obliko *Vietor v poli*), nekatere naslove pesmi reducira (naslov Kosovelove pesmi *Melanholija gladu* skrajša v *Hlad*, naslov Župančičeve pesmi *Prva pomlad* pa poenostavi v *Jar*). Pri prevajanju nekaterih naslovov je namesto slovaške ustreznice raje uporabil besedišče tujega izvora (naslova pesmi J. Glaserja in S. Kosovela *Premišljevanje* prevaja v obeh primerih kot *Meditácia*, pri čemer bi lahko uporabil več slovaških ekvivalentov kot *premysľanie*, *rozjimanie*, *uvažovanie*). Pri nekaterih naslovih ni upošteval prvotnih ločil (naslov v obliki aposiopeze v pesmi P. Golie *Poznam roko ...* je v slovaškem prevodu reduciran in je brez ločila *Poznám ruku*). Celoten jezikovni izraz Geraldinijevih prevodov, vključenih v antologijo, odlikuje sodobnost, naravnost in uglajenost, tuja mu je odvečna pesniška dekorativnost (izogiba se rabi arhaizmov, neologizmov, retorični patetičnosti, prav tako pa tudi folklorizirani stilizaciji), mestoma zaide v monotonost in pesniško stereotipnost, ki ji »primanjkuje svobodnejša svežina izraza« (Lehoťan 1940: 7).

5 Literarnokritični odziv na antologijo

Antologijo sta pozitivno sprejeli slovaška in slovenska literarna kritika. Takoj po njeni izdaji so bile objavljene ocene v slovaških revijah *Slovenské pohľady* (avtor recenzije je bil Jozef Ambruš), *Slovák* (avtor kritike, ki je bila informacijske narave, je bil Paľo Lehoťan) in *Elán* (ocena je bila brez navedbe avtorja),⁹ prav tako pa tudi v slovenskih revijah *Dom in svet* (ocena Dušana Ludvika)¹⁰ in *Dejanje* (ocena Viktorja Smoleja). Recenzije se večinoma osredotočajo na celotno zgradbo antologije, predvsem na njen obseg in izbor besedil, nekatere pa podrobno analizirajo tudi raven in kakovost prevodov, opazujejo pozitivne stvari, prav tako pa tudi odprto in kritično opozarjajo na pomanjkljivosti in slabosti Geraldinijeve prevajalske metode. Medtem ko je Ambruš

8 Na ta pomanjkljiva mesta v Geraldinijevih prevodih še posebej podrobno opozarjata Smolej (1940: 80–81) in Ludvik (1940: 301).

9 Ocena je podpisana s šifro -jef-.

10 Recenzija je del Ludvikovih recenzij *Dve antologiji slovenske moderne lirike*, v kateri – poleg slovaške izdaje – ocenjuje tudi antologijo slovenske poezije v češčini *Hvězdy nad Triglavem*.

opozoril predvsem na problem reprezentativnosti zastopanja posameznih avtorjev in izbor besedil, pa sta se Smolej in Ludvik usmerila v poglobljeno prevajalsko analizo prevodov. Literarni zgodovinar, pesnik in prevajalec Dušan Ludvik v svoji oceni Geraldinijeve antologije ne analizira samo slovaških prevodov, pač pa tudi polemizira s trditvami Viktorja Smoleja, ki jih je objavil v svoji recenziji v reviji *Dejanje*. Ludvikovi zadržki so se nanašali predvsem na Smolejeva teoretična razmišljanja o ritmičnih možnostih slovaškega verza. Smolejevo trditev, da je v slovaščini »silno težko ujeti ritem troheja in jamba« (Smolej 1940: 79), je Ludvik označil za »absurd, ker je ravno trohej najnaravnejša mera za slovaški verz!« (Ludvik 1940: 300) V primeru jamba pravilno opozori na eno izmed možnosti uresničitve jamskega ritma v češki in slovaški silabotonični poeziji, kjer se jamski metrum doseže z rabo daktilske anakruze. Ludvikova ocena dosega tudi visoko literarnoteoretično raven, saj se je avtor izkazal za poznavalca češke in slovaške strukturalistične verzološke teorije, ki je prav v tridesetih letih 20. stoletja doživljala intenziven razvoj. Kljub nekaterim zadržkom glede kakovosti in napak v nekaterih prevodih, ki pa po mnenju kritikov »ne motijo slovaškega bralca« (Ludvik 1940: 301), so antologijo ocenili zelo pozitivno. Recenzenti so izpostavili predvsem novatorski značaj antologije in jo dojemali kot pomemben prispevek pri razvoju slovaško-slovenskih literarnih in kulturnih odnosov. Slovenska recenzenta sta opozarjala predvsem na njen pomen pri promociji slovenske kulture v tujini in pozitivno vrednotila zanimanje za književnost majhnega naroda, ki »nikoli ne pritegne v posebni meri zanimanja tujih narodov« (Smolej 1940: 78). V ocenah odmevajo tudi besede o potrebi po sodelovanju med majhnimi slovanskimi narodi, motivi analogije zgodovinskih usod Slovencev in Slovakov, prav tako pa tudi razmišljanja o položaju obeh narodov na pragu druge svetovne vojne. Aktualno zvenijo tudi opombe o »narodni bolečini« in »narodni razkosanosti« (Smolej 1940: 81), s katerimi je Smolej reagiral na dunajsko arbitražo iz leta 1938, na podlagi katere je Slovaška izgubila svoje južno ozemlje, ki ga je morala odstopiti Hórthyjevi Madžarski. Z opozorilom na te dogodke vidi vzporednice »sorodnosti v narodni usodi« (Smolej 1940: 81) s takratno usodo razdeljenega slovenskega naroda in slovenskim narodnim vprašanjem.

6 Zaključek

Geraldinijeva antologija *Piesne zpod Triglava* je bila knjiga, ki je prvič v zgodovini slovaško-slovenskih odnosov slovaškemu bralcu celoviteje približala raznolike oblike moderne slovenske lirike. Vse do konca 20. stoletja je bila edina tovrstna antologija, zaradi česar je bila pogosto edini vir informacij o slovenski poeziji iz prve polovice 20. stoletja. Izčrpne besede o navdihujoči moči slovenske poezije za Slovake je na koncu svoje ocene napisal eden izmed vodilnih poznavalcev in prevajalcev slovenske književnosti Jozef Ambruš. Po njegovih besedah je antologija spodbudila Slovake, da »so se začeli zanimati za slovensko književnost, prav tako pa tudi za usodo Slovencev, ki pod zasneženim alpskim Triglavom verjamejo v svojo prihodnost in se skrbno pripravljajo na vseh področjih duhovnega in materialnega življenja, s čimer so nam lahko kot majhen narod za vzor« (Ambruš 1940: 127).

Literatura

- AMBRUŠ, Jozef, 1940: Koloman K. Geraldini: Piesne zpod Triglava. Výber zo súčasnej slovinskej lyriky. Vydala Slovensko-juhoslovanská liga, študentský odbor. Bratislava 1940. *Slovenské pohľady* LVI/2. 125–127.
- GERALDINI, Koloman, 1940: *Piesne zpod Triglava. Výber zo súčasnej slovinskej lyriky*. Bratislava: Slovensko-juhoslovanská liga, študentský odbor.
- JANKOVIČ, Ján, 2015: Geraldini Koloman Kolomi. Ofga Kovačičová, Mária Kusá (ur.): *Slovník prekladateľov umeleckej literatúry. 20. storočie. A – K*. Bratislava: Veda. 227.
- jef-, 1940: Antológia slovinskej poézie. *Elán* X/9. 11.
- LEHOŤAN, Paľo, 1940: Na ceste poznávania a sblížovania. *Slovák* XXII/121 (25. 5. 1940). 7.
- LUDVIK, Dušan: Dve antologiji slovenske moderne lirike. *Dom in svet* LII/5. 299–305.
- SMOLEJ, Viktor, 1940: Koloman K. Geraldini: Piesne zpod Triglava, izbor iz slovenske lirike v slovaščini. *Dejanje: revija za kulturo, gospodarstvo in politiko* III/2. 78–82.
- VODNIK, Anton (ur.), 1933: *Slovenska sodobna lirika*. Ljubljana: Jugoslovanska knjigarna.